

GMINY
KOWO

Uchwała Nr. *XXXV/191/2009*

Rady Gminy Jonkowo

z dnia *23 października 2009r.*

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości

Małki 2009-2015

Na podstawie art.18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz.1591, z 2002r. Nr 23 poz.220, Nr 62 poz.558, Nr 113 poz.984, Nr 214 poz.1806, Nr 153 poz.1271, Nr 214 poz.1806, z 2003r. Nr 80 poz.717, Nr 162 poz.1568, z 2004r. Nr 102 poz.1055, Nr 116 poz.1203, z 2005r. Nr 172 poz.1441, Nr 175 poz.1457, z 2006r. Nr 17 poz.128, Nr 181 poz.1337, z 2007r. Nr 48 poz.327, Nr 138 poz.974, Nr 173 poz.1218, z 2008r. Nr 180 poz.1111, Nr 223 poz.1458, Nr 52 poz. 420 z 2009 r.) w związku z § 10 ust.2 pkt.2 lit. b Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania "Odnowa i rozwój wsi" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013 (Dz. U. z 2008r. Nr 38 poz. 220, Nr 156 poz.974) - Rada Gminy, na wniosek Wójta uchwala, co następuje:

§1

Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Małki na lata 2009 - 2015 przyjęty Uchwałą Nr 1/2009 Zebrania Wiejskiego Sołectwa Małki z dnia 27.07.2009 r. stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jonkowo.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

R.
mgr

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Łoszek Homiń

Załącznik do uchwały Zebrania Wiejskiego w Mątkach i Uchwały Rady
Gminy Jonkowo w sprawie uchwalenia Planu Odnowy Miejscowości

Gmina Jonkowo
www.jonkowo.pl

Plan Odnowy Miejscowości Mątki 2009-2015

Spis treści

1. Charakterystyka miejscowości	3
2. Zasoby miejscowości Mątki	4
3. Ocena mocnych i słabych stron wsi	5
4. Analiza zasobów miejscowości Mątki – wizja rozwoju wsi	6
5. Planowane inwestycje i przedsięwzięcia na lata 2009-2015	7
6. Opis planowanych przedsięwzięć	7

1. Charakterystyka miejscowości:

Położenie:

Miejscowość Mątki jest wsią położoną w centralnej części Gminy Jonkowo. Sąsiaduje z miastem wojewódzkim Olsztynem (ok. 5 km) oraz z Jonkowem (ok. 2 km) jak również ze wsiami Kajny i Polejki.

Rys historyczny:

Z badań archeologicznych przeprowadzonych pod koniec XIX i na początku XX wieku wynika, że na północ od wsi znajdowały się dwa kurhany z wczesnego okresu epoki żelaza (550-100 p. n. e.), należące do przedstawicieli kultury lużyckiej.

Trudno jest dziś ustalić kiedy po raz pierwszy dokonano lokacji Mątek. Wiadomo jedynie, że już w 1343 roku w dokumentach odnoszących się do dzisiejszej dzielnicy Olsztyna – Kortowa wymieniona została nazwa Muntken. Znany nam dokument lokacyjny pochodzi z 14 sierpnia 1452 roku. Wtedy to kapituła warmińska zezwoliła Prusowi imieniem Munten na założenie wsi chełmińskiej o nazwie Hoenfelt („*Równe Pole*”). Nazwa ta jednak nie została zaaprobowana przez mieszkańców i wkrótce zaczęto ją nazywać od imienia zasadzcy – Muntikendorf.

Dokumentem z 10 maja 1356 roku biskup Jan Stryprock i kapituła warmińska zapisali Mątki na rzecz Kościoła Kolegiackiego w Dobrym Mieście. W czasie wojny głodowej z 1414 roku wieś została zniszczona, a gospodarstwa opuszczone. Wobec braku nowych osadników kapituła zdecydowała się sprzedać w 1445 roku 11 łanów na prawie pruskim. Nowy nabywca (brak danych osobowych) otrzymał pozwolenie na połów ryb w jeziorze Mosąg (Musnick) oraz 30-letnie zwolnienie od wszelkiej służby wojskowej. Kolejne zniszczenia dotknęły Mątki w czasie wojny trzynastoletniej. W październiku 1454 roku komtur świecki Henryk von Plauen ograbił wieś z inwentarza domowego (głównie koni) i podpalił kilka zabudowań. Odbudowy zniszczeń podjął się administrator Mikołaj Kopernik, który odwiedził Mątki dwukrotnie (26 marca 1518 i 14 kwietnia 1519 roku), przekazując opuszczone łany nowym właścicielom. Zanim wszystkie opuszczone łany udało się zagospodarować na Mątki spadła kolejna katastrofa. Wybuchła ostatnia wojna z Zakonem z lat 1519-1521. W jej efekcie w połowie lat dwudziestych XVI wieku Mątki miały aż 28 opuszczonych łanów. W roku 1549 zagospodarowano ostatnie osiem, przekazując je trzem nowym osadnikom: Hieronimowi Masuchowi (trzy łany), Martinusowi (trzy łany) i Wyczzechowi (dwa łany).

W sierpniu 1594 roku kapituła warmińska wystawiła dla Mątek przywilej, w którym zezwolono na odbudowę zniszczonej w czasie wojen karczmy. Dokumenty rachunkowe komornictwa olsztyńskiego z roku 1596 podają, że w Mątkach zagospodarowanych było 50 łanów, z czego pięć należało do sołtysa, pozostałe zaś uprawiali czynszownicy. Mieszkańcy płacili roczny czynsz w wysokości 22,5 grzywien. W naturaliach dawali 90 kur. We wsi działała karczma, w której sprzedawano piwo. Pod koniec marca 1615 roku w Mątkach wybuchł pożar, który strawił zabudowania czterech gospodarzy.

Według spisu lustracyjnego z 1656 roku w Mątkach było dwóch sołtysów i 19 chłopów czynszowych. Zagospodarowano łącznie 50 łanów, z czego cztery były opuszczone. Roczny czynsz wynosił 17 florenów i 10 fenigów. W naturaliach przekazywano 70 kur i 35 gęsi. W

W roku 1673 we wsi mieszkały 83 osoby. Sołtysami byli Łukasz Petryga i Tomasz Palona. W 1717 roku Mątki posiadały 50 łanów, z czego połowa obsiana była zbożami jarymi. Wieś otoczona licznymi bagnami, posiadała drewno wyłącznie na użytek mieszkańców (bez prawa sprzedaży). Ziemię zaliczono do czwartej klasy jakości („*vilis glebae*”). W połowie XVIII wieku w Mątkach było 20 gospodarzy, w tym dwóch sołtysów (Błażej Palma i Szymon Cornal). Obaj uprawiali po trzy łany. Miejscowym karczarzem był wówczas Jan Fabi. Przed rozbiorem we wsi istniały 32 zabudowania mieszkalne. Gospodarzyło 18 chłopów szarwarkowych („*lassytów*”) i dwóch sołtysów (Grzegorz Palma i Jakob Möller). Sołtysi dawali z pięciu łanów łączny podatek w wysokości ośmiu florenów i 15 groszy. Lassyci płacili zaś dziewięć florenów od każdego łanu. W naturaliach każdy chłop dawał po jednej gęsi i dwie kury, a także mendel jaj. Wysokość szarwarku ustalono na cztery dni w roku. Z karczmy pobierano rocznie trzy floreny i 5 groszy czynszu.

Po zaborze władze pruskie przekazały na własność (za odszkodowaniem) uprawianą przez chłopów ziemię. Na początku lat 20-tych XIX wieku w Mątkach mieszkało 236 osób. Naliczono 40 zabudowań mieszkalnych. We wsi gospodarowało 22 chłopów i dwaj sołtysi (Piotr Möller i Józef Żórawski). Karczarzem był wówczas niejaki Grzeszek.

W latach 1860-1866 w Mątkach panowała epidemia cholery. Zmarłych chowano wówczas w pośpiesznie przygotowanych mogiłach przy drodze w kierunku Olsztyna i Kajn. W roku 1911, w związku z przebudową i poszerzeniem drogi, ten swoistego rodzaju cmentarz został zlikwidowany. Na polecenie władz państwowych dezynfekcją wsi zajął się Bernard Sabelek. Mieszkańcy wsi złożyli uroczyste przyrzeczenie, że co roku na świętego Rocha, odbędą uroczystą pielgrzymkę do kościoła w Jonkowie.

Na początku lat 60-tych XIX wieku mieszkało 425 osób. Większość mieszkańców posługiwała się językiem polskim (ponad 93%). Wszyscy byli wyznania katolickiego. Wieś posiadała 3650,37 morgów ziemi (931,9 ha), w tym 521,45 lasów (14,2%). W 1892 roku wybuchł pożar, który pochłonął sporą część zabudowań. Większość mieszkańców była wówczas na mszy w Jonkowie, bądź na odpuszcie w Międzyzlesiu, co znacznie opóźniło akcję gaśniczą (przybyła wówczas straż ogniowa z Olsztyna). Odbudowa zniszczeń trwała do 1905 roku. Tragiczne doświadczenia sprawiły, że po I wojnie światowej we wsi rozpoczął swoją działalność posterunek ochotniczej straży ogniowej. Komendantem jednostki został Karol Hinzmann, członkami byli: Paul Gerigk, Franz Gross, Johann i Josef Hasenbergowie, Józef Kokosza i Brunon Pieczewski.

W latach międzywojennych w ruch polski zaangażowana była rodzina Hasenbergów. Józef Hasenberg był przed wojną kierowcą w konsulacie polskim w Olsztynie. We wsi działała również biblioteka polska znajdująca się pod opieką Polsko-Katolickiego Towarzystwa Szkolnego. W 1926 roku księgozbiór liczył 90 tomów. Stanowisko bibliotekarza pełnił Piotr Wieczorek, który jednocześnie był mężem zaufania IV Dzielnicy Związku Polaków w Niemczech. Przed wojną działała dwuklasowa niemiecka szkoła podstawowa. Nauczycielami byli Edward Klinger i Otylia Huhn. W 1939 roku wieś liczyła 543 mieszkańców.

Zimą 1945 roku pod Mątkami (od strony Polejek) rozegrała się potyczka pomiędzy niemieckimi oddziałami Volksturmu i oddziałów GrossDeutschland (u wlotu wsi ustawiono działą 45mm.) a żołnierzami armii radzieckiej. W czasie ostrzału zginęło około 250 osób, w tym większość cywilów. Zabitych pochowano na prowizorycznym cmentarzu, przy drodze na Jonkowo. Po wojnie przeprowadzono ekshumację zwłok, które przeniesiono do zbiorowej mogiły na cmentarzu w Jonkowie (tzw.: "*Grób Nieznanego Żołnierza*").

Struktura przestrzenna:

Wies w kształcie widlicy, położona w centralnej części gminy, oddalona od Jonkowa o kilka kilometrów - liczy 401 mieszkańców. Obecnie działa jeden sklep spożywczy - Żemysłowy. We wsi funkcjonuje również posterunek Ochotniczej Straży Pożarnej. Mieszkańcy mają bezpośrednie połączenie komunikacją samochodową z Olsztynem (PKS i prywatne linie minibusowe). Charakterystyczna zabudowa mazurska (od ulicy budynek mieszkalny a gospodarze budynki w tle.)

2. Zasoby miejscowości Mątki.

Środowisko przyrodnicze

Mątki położone są u podnóża niewielkiego wzniesienia morenowego; sąsiadują z doliną Łyny oraz z rezerwatem Kamienna Góra, w którym ochroną objęta jest buczyna pomorska. W rezerwacie swoją ostoję i siedlisko mają dzikie zwierzęta i ptactwo.

Środowisko kulturowe

We wsi znajdują się dwie kapliczki. Pierwsza w środku wsi a druga naprzeciw szkoły. Pierwsza powstała pod koniec XVII w. Była początkowo z drewna a po pożarze z 1896 r. została odbudowana z cegły. W kapliczce była kiedyś figura św. Barbary, patronki dobrej śmierci a później w górnej części krucyfiks i dzwon, natomiast w dolnej Matka Boska z Dzieciątkiem Jezus. trzymającym w ręku kulę ziemską. W 1945 r. została uszkodzona przez pocisk artyleryjski, odrestaurował ją w 1951 r. Franciszek Dolewski i murarz Jan Redzki. Po raz drugi została gruntownie odnowiona w 1973 r. dzięki pracy i ofiarności mieszkańców wsi. Druga kapliczka została wzniesiona w 1851 r. przez Jana Hanowskiego. Dolna część wykonana była z kamienia polnego, natomiast górna z niewypalanej cegły. Remontował ją w 1928 r. Piotr Falk a odbudował od fundamentów w 1958 r. rodzina Wilkowskich. Obecnie w górnej części kapliczki znajduje się lastrykowy krucyfiks a we wnętrzu stoi figura Matki Boskiej. Z tyłu została wmurowana deska z metalowym krucyfiksem oznaczonym datą 1856 i narzędziami męki Pańskiej. W dolnej części jest lastrykowa płyta z kwiatami i inicjałami A.M. ("Ave Maria"). Kapliczka poświęcił 1 maja 1958 r. ksiądz Jan Hanowski przy udziale proboszcza Golubskiego i mieszkańców wsi. We wsi odbywają się liczne imprezy integracyjne, np. zabawy sylwestrowe, majówki połączone z obchodami Dnia Dziecka i Dnia Matki.

We wsi funkcjonuje świetlica wiejska, znajdująca się w pomieszczeniach dawnej mleczarni. Zajęcia odbywają się dwa razy w tygodniu (poniedziałek i wtorek) w godzinach od 11 do 19 (w okresie letnim od 10 do 18). Zajęcia są bezpłatne. W spotkaniach uczestniczą osoby w wieku od 12-19. Frekwencja waha się od 5 do 15 osób. Ze względu na brak stanowisk komputerowych oraz braku dostępu do Internetu w świetlicy prowadzone są głównie zajęcia manualne z zakresu sztuk plastycznych. Młodzi ludzie chętnie angażują się także w prace porządkowe wsi.

Rolnictwo i gospodarka

Mątek jako miejscowość położona sąsiedztwie dużej aglomeracji miejskiej zatracą swój tradycyjny charakter rolniczy. Napływ nowych mieszkańców, głównie z Olsztyna powoduje to, że większość pracujących mieszkańców znajduje zatrudnienie w Olsztynie lub w okolicy. W chwili obecnej jest 6 rolników, zajmujących się produkcją mleczną. Działają również dwa gospodarstwa agroturystyczne. Jest 8 zakładów świadczących różne działalności usługowe. Na terenie znajdują się czynna żwirownia.

3. Ocena mocnych i słabych stron wsi (analiza SWOT)

Silne strony:

- walory przyrodnicze oraz zasoby dziedzictwa kulturowego sprzyjające turystyce,
- położenie przy Olsztynie (korzystanie z usług i infrastruktury miejskiej),
- rezerwy terenowe pod budownictwo mieszkaniowe,
- rozwinięta komunikacja publiczna,
- wysoki odczuwalny przez mieszkańców poziom bezpieczeństwa,

Szanse:

- możliwość uzyskania wsparcia ze środków UE,
- rozwój agroturystyki,
- wykorzystanie walorów przyrodniczych w rozwoju turystyki,
- promocja wsi, stworzenie regionalnego produktu turystycznego,
- stworzenie szerokiej bazy noclegowo-rekreacyjnej dla turystów,
- poprawa infrastruktury drogowej i technicznej,
- stworzenie szerokiej bazy informatycznej,
- rozwój życia kulturalnego,
- poprawa estetyki wsi,

Słabe strony:

- ograniczone możliwości aktywnego rozwoju mieszkańców w dziedzinie kultury,
- brak większego zaangażowania społeczeństwa w życie wsi,
- słabe wykorzystanie potencjału turystycznego,
- niski stan promocji usług turystycznych,
- brak szerokiej bazy noclegowej dla turystów,

Zagrożenia:

- zanieczyszczenie środowiska odpadami komunalnymi,
- wzrost bezrobocia,
- odpływ młodych ludzi, emigracja zarobkowa (krajowa i zagraniczna),
- brak kompleksowych inwestycji w rozwój infrastruktury technicznej,
- degradacja środowiska naturalnego,
- niespójność w zabudowie przestrzennej wsi.

4. Analiza zasobów miejscowości Mątki – wizja rozwoju wsi

DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI		WIZJA STANU DOCELOWEGO	
Co ją wyróżnia?	Usługi, świetlica wiejska, dbałość o środowisko naturalne	Co ma ją wyróżniać?	rozwój turystyki, rozwój produkcji i usług, zagospodarowana i wyposażona świetlica wiejska, wysoki standard infrastruktury technicznej powiązany z dbałością o stan środowiska naturalnego.
Jakie pełni funkcje?	Mieszkańcове i turystyczne	Jakie ma pełnić funkcje?	mieszkańcове, kulturalne, usługowo - produkcyjne, turystyczne.
Kim są mieszkańcy?	Pracownicy umysłowi i fizyczni, rolnicy, emeryci, renciści, młodzież, bezrobotni	Kim mają być mieszkańcy?	zintegrowani mieszkańcy wsi, podnoszący swoje kwalifikacje, zaangażowani w życie wsi, podnoszący poziom wykształcenia, aktywna młodzież
Co daje utrzymanie?	praca w sferze produkcyjno-usługowej, dochody z gospodarstw rolnych, własna działalność gospodarcza, emerytury, renty, pomoc społeczna, zasiłki dla bezrobotnych	Co ma dać utrzymanie?	praca w sferze produkcyjno-usługowej, we wsi i poza nią, działalność gospodarcza, agroturystyka
Jak zorganizowani są mieszkańcy?	Rada Sołecka w sołectwie Mątki OSP Mątki	W jaki sposób ma być zorganizowana wieś i mieszkańcy?	stowarzyszenia kulturalne i turystyczne. Grupa Odnowy Wsi,
W jaki sposób rozwiązują problemy?	cykliczne zebrania wiejskie, indywidualne interwencje u władz gminy, współpraca z sąsiadami	W jaki sposób mają być rozwiązywane problemy?	okresowe spotkania i zebrania wiejskie, spotkania z władzami gminy, współpraca z sąsiednimi miejscowościami, zwiększenie przepływu informacji między mieszkańcami

Jaki wygląda nasza wieś?	Estetycznie, segregacja odpadów, zagospodarowane posesje	Jak ma wyglądać nasza wieś?	estetycznie zagospodarowane posesje segregacja odpadów i utrzymanie w czystości wsi, remont budynków, założenie chodników, założenie skwerów zieleni
Jaki jest stan otoczenia i środowiska?	czyste środowisko, brak zanieczyszczeń, w pobliżu wsi liczne tereny zielone;	Jaki ma być stan otoczenia i środowiska?	czyste i przyjazne środowisko dla ludzi i przyrody, wykorzystanie naturalnych walorów przyrodniczych i turystycznych
Jakie są powiązania komunikacyjne?	regularne połączenia komunikacyjne do pobliskiego miasta i do każdej miejscowości gminy	Jakie mają być powiązania komunikacyjne?	regularne połączenia komunikacyjne do pobliskiego miasta i do każdej miejscowości gminy
Co proponujemy dzieciom i młodzieży?	Rozgrywki sportowe, dostęp do świetlicy wiejskiej, budujemy wiejskie boiska	Co proponujemy dzieciom i młodzieży?	zajęcia w świetlicy wiejskiej; place zabaw; ścieżki rowerowe, spacerowe i przyrodnicze; udział w rozgrywkach sportowych; zajęcia sportowe na wiejskim boisku.

5. Planowane inwestycje i przedsięwzięcia na lata 2009-2015

1. budowa placu zabaw (2009),
2. budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej (2010-2015),
3. remont świetlicy (2009 – 2011)
4. kontynuacja budowy boiska wiejskiego (2009-2015)
5. naprawa drogi przez wieś (2010 – 2011)

6. Opis planowanych przedsięwzięć

1. Budowa placu zabaw (2009) - W ramach inicjatywy LEADER planowana jest budowa placu zabaw na działce gminnej o numerze 173 / 6.
Finansowanie – PROW Leader, środki własne gminy Jonkowo – ogółem 20 tys. zł.

2. Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej(2010-2015), inwestycja mająca na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz estetykę miejscowości. Finansowanie – współfinansowanie ze środków zarządcy drogi oraz Gminy Jonkowo.
3. Remont świetlicy wiejskiej (2010-2012) – świetlica wiejska znajduje się w budynku byłej zolewni mleka i wymaga remontu m. In. Sanitariatów, schodów wejściowych, podłogi oraz malowanie. Finansowanie – Program Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 OŚ3 Jakość życia na obszarach wiejskich i zróżnicowanie gospodarki wiejskiej Działanie: Odnowa i rozwój wsi oraz środki własne Gminy Jonkowo.
4. Kontynuacja budowy boiska wiejskiego na działce 135 / 6 (2009-2015) prace wykonane w całości w czynie społecznym przez mieszkańców wsi.
5. Naprawa drogi powiatowej przez wieś (2010 – 2011) inwestycja mająca na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz estetykę wsi. Współfinansowana ze środków zarządcy drogi oraz Gminy Jonkowo.

sekretarz

URZĄD GMINY JONKOWO

Data wpływu 30 LIP. 2009

Podpis.....42.661.....

Uchwała Nr 1/2009

Zebrańca Wiejskiego w Mętce
z dn. 27.07.2009r.

W sprawie przyjęcia Planu Odnowy Miejscowości
Mętki na lata 2009-2015.

Zebrańca wiejskie w dniu
27 lipca 2009r przyjęto jednomyślnie przedsto-
wiony Plan Odnowy Miejscowości Mętki
na lata 2009-2015.

Sołectwo Mętki

SOŁTYS

gmina Jonkowo